

4. Постанову Пленум Верховного Суду України від 26.04.2002 № 4 «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-02#Text>

5. Звіти «Про окремі показники результатів боротьби зі злочинністю у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів», затверджені наказом Національної поліції України від 08.04.2016 № 299; від 31.05.2018 № 552; від 19.06.2019 № 589.

6. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. <https://www.gp.gov.ua/ua/stat>.

Зернова Олександра Сергіївна,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

СУЧАСНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ЗНИКНЕННЮ ДІТЕЙ ТА ЇХ РОЗШУК В УКРАЇНІ

Анотація. У доповіді висвітлено сучасні аспекти зникнення дітей як в Україні, так і у всьому світі, шляхом аналізу даних, які представлені у щорічних доповідях «The International Centre for Missing & Exploited Children» (Міжнародний центр пошуку зниклих та експлуатованих дітей), «Missing Children Europe» (Міжнародна Федерація пошуку зниклих дітей у Європі) та Національної поліції України.

Ключові слова: дитина, запобігання, зникнення, викрадення, розшук.

Abstract. The purpose of the report is to make analysis of the modern cases of missing children according to annual reports materials prepared by «The International Centre for Missing & Exploited Children», «Missing Children Europe» and National police of Ukraine.

Keywords: child, prevention, missing, abuse, search.

Зникнення дітей – це проблема, яка притаманна кожній країні у світі. Відповідно будья-яка держава вживає необхідні заходи задля подолання такої проблеми, але загалом статистика свідчить, що:

щороку у світі надходить близько 8 млн звернень щодо зникнення дітей, з них більше ніж 460 000 стали жертвами торгівлі людьми;

щодня в США надходить 2300 повідомлень про зникнення дітей;

у Європі кожні дві хвилини стає відомо про зникнення дитини; найчастіше зникають підлітки, які навмисно утікають з дому;

у 2020 році кожна шоста дитина, яка самостійно втекла з дому – стала жертвою сексуального насилля;

більше ніж 90 % випадків викрадення дитини вчиняються одним із батьків;

переважну більшість викрадення дітей зі злочинних мотивів вчиняють особи чоловічої статі. Разом з цим приблизно у 2/3 випадках чоловіки-незнайомці викрадають дівчат підліткового віку;

перші три години після зникнення дитини є найбільш важливі. Світова практика вказує, що 74% випадків вбивств дітей відбувається протягом перших трьох годин після їх зникнення. [1]

Існує загальне уявлення, що переважно викрадення дітей відбувається у нічний час, але все ж така статистика свідчить інакше: більшість випадків зникнення дитини трапляється вдень. І якщо йде мова саме про викрадення дитини, то злочинці намагаються викрасти дитину на дорозі зі школи, під час прогулянки у парку, на дитячому майданчику тощо.

Можна виділити декілька основних обставин зникнення дітей: дитина свідомо втекла з родини; викрадення дитини одним із членів сім'ї; викрадення дитини незнайомцем; неналежний контроль за дитиною (наприклад під час масових заходів).

У 99% випадках дітей знаходять. Однією із запорок успіху такого показника є розвиток сучасних технологій. Сьогодні люди масово використовують мережу Інтернет, користуються соціальними мережами, що дає змогу швидко розповсюджувати інформацію про зникнення дитини та за лічені хвилини така інформація доходить в різні частини країни та одночасно охоплює велику кількість населення.

Випадки зникнення дітей непоодинокі і в Україні. У 2020 році працівниками поліції отримано 14666 повідомлень щодо зниклих дітей, і 99,5% вдалося повернути, одним із ефективних інструментів розшуку дітей стали саме соціальні мережі. Станом на серпень 2021 року до органів поліції надійшло 9137 заяв і повідомлень про розшук зниклих дітей. Упродовж першої доби з дня оголошення в розшук, поліцією було розшукано 8811 дітей (96,4%). Загалом за січень-липень 2021 року поліція розшукала 9048 дітей. [2] На даний час в Україні – 33 дитини безвісти зникли.

Приблизно 80% - це підліткові втечі з дому. У Національній поліції вважають, що основними причинами втечі дітей є:

- конфлікт у сім'ї та з однолітками;
- схильність до бродяжництва;
- небажання батьків «вникати» у проблеми дитини;
- залишення дітей без догляду;
- неналежний контроль батьків або законних представників тощо.

[2].

Питання захисту дітей це пріоритетний напрям держави, і Україна продовжує всебічно розвиватися в цьому напрямку, що підтверджується такими досягненнями:

у 2017 році українська громадська організація «Магнолія» стала членом Міжнародної Федерації «Missing Children Europe». Що дало змогу розшукувати зниклих дітей не лише на території України, а й в 32 країнах Європи;

Національна поліція та компанія «Київстар» підписали Меморандум про співпрацю у проєкті «Пошук дітей», і в рамках роботи вдалося відшукати понад 400 зниклих дітей;

Національна поліція разом із соціальною мережею Facebook запускає систему сповіщення AMBER Alert. AMBER Alert - це спеціальна система оперативних оповіщень про зниклих у певній місцевості дітей. За допомогою AMBER Alert користувачі Facebook у своїй стрічці новин зможуть побачити фотографію дитини та куди звернутися, якщо її бачили; [3]

створення та впровадження проєкту МВС «Безпечне дитинство». Даний проєкт спрямований на посилення захисту прав, інтересів та безпеки дитини шляхом створення для неї безпечного середовища. Першим етапом у впровадженні програми є реалізація одного із її компонентів – «Безпечна школа», та спільно з Міністерством освіти та науки розробляється другий компонент – «Вихователь безпеки», які значно посилять захист дітей під час їхнього перебування у школі;

понад 15 років активної співпраці з телебаченням, газетними виданнями, рекламними агенціями, які надають безкоштовну допомогу під час розшуку дітей.

Отже, проблема зникнення дітей – це частина нашої реальності, задля подолання якої необхідна участь не лише правоохоронних органів. Дуже важлива соціальна відповідальність кожного з нас, оскільки вчасне реагування будь-якої особи може врятувати чиєсь щасливе дитинство та запобігти вчиненню кримінальних правопорушень стосовно дітей.

Список використаних джерел

23 Alarming Child Abduction Statistics 2021. URL: <https://safeatlast.co/blog/child-abduction-statistics/> - назва з екран.

З початку 2021-го надійшло понад 9 тисяч заяв про зникнення дітей – Нацполіція. URL: <https://suspilne.media/159549-z-rosatku-roku-v-ukraini-rozsukali-ponad-9-tisac-ditej-nacpolicia/> - назва з екрана.

Нацполіція разом із Facebook запускає систему сповіщення, яка сприятиме розшуку зниклих дітей. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/press-center/news/nacpoliciya-razom-iz-facebook-zapuskaje-sistemu-spovishhennya-yaka-spriyatime-rozsuku-zniklix-ditei> - назва з екрана.